

Шатілова Н. О.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

АПОЗИТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ ЯК МАРКЕРИ ЕКСПРЕСИВІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (на матеріалі творів С. Воробкевича)

У статті розкрито семантико-стилістичний потенціал прикладкових конструкцій як експресивно-виражальних маркерів художніх текстів С. Воробкевича. Іменникові апозитивні словосполучення – домінуюча ознака синтаксичної організації творів письменника, ідіостиль якого сформовувався під впливом фольклорної та уснорозмовної стихій. Конструкції з пре-і постпозитивним означуваним компонентом, а також структури із семантично рівноправними іменниками, що перебувають у синонімічних чи асоціативних відношеннях, засвідчують вплив фольклорної традиції на ідіостиль митця. Складні номінації, почерпнуті з фольклорної мови чи створені за їх словотвірним зразком, постають як канонічні мовноестетичні знаки, що надають художньому тексту народнописаного колориту, емоційної та образної виразності, й водночас виявляють колорит національного мовомислення автора. Апозитивні з оцінною та порівняльною семантикою експресивізують художній текст, увиразнюючи позитивну чи негативну авторську оцінку, надаючи висловленню іронічно-глузливих конотацій. Характеризуючи осіб (за зовнішнім виглядом і вдачею, за майновим і соціальним станом, за родом занять, за належністю до військових об'єднань, за ступенем спорідненості, свояцтва, товаришування тощо), світ флори і фауни, власні географічні назви, абстрактні поняття і конкретні предмети, прикладкові сполуки стисло й точно передають думки та почуття майстра слова, конкретизують уявлення про певний художній образ, влучно позначають різноманітні реалії матеріального, культурного та духовного життя українців. Складні іменники, до складу яких входять діалектні лексеми, виступають потужним засобом зображення повсякденно-побутової культури буковинських гуцулів – головних персонажів художніх творів С. Воробкевича.

Ключові слова: художня прикладка, апозитивні словосполучення, експресивність, художній текст, мовно-виражальний засіб, фольклоризм.

Постановка проблеми. Прикладкові сполуки як засіб мовної експресії характерні для оформлення різностильових текстів, а передусім – художніх. Видатні творці художньої літератури уживають їх з метою увиразнити мову своїх творів, адже «переважна більшість апозитивних словосполучень містить у своїй семантиці емоційно-експресивну оцінку» [1, с. 126]. Творячи яскраві образи осіб, предметів і явищ за допомогою прикладок, письменники влучно й сконденсовано передають свої думки, ставлення, почуття, що дає змогу простежити характерні для ідіостилу митця риси. Природньо, що стилетвірний потенціал таких структур, їх особлива образність та емоційна насиченість привертають увагу інтерпретаторів індивідуальної мовотворчості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Започаткований С. Смаль-Стоцьким і Ф. Гартнером у «Рускій граматиці» (1893) термін «прикладка» лінгвісти уживають паралельно з номе-

ном «апозитив», витлумачуючи його як «різновид означення, виражений іменником і узгоджений з опорним словом у формі відмінка» [2, с. 524]. Разом з невідокремленою прикладкою означуваний іменник «утворює апозитивне словосполучення, яке становить один структурно-семантичний та ритміко-інтонаційний комплекс» [3, с. 102].

Прикладкові структури як об'єкт різноаспектних наукових спостережень привертали увагу багатьох українських мовознавців (Л. Азарова, Л. Булаховський, Г. Віняр, К. Городенська, В. Горпинич, Є. Карпіловська, Н. Клименко, Б. Ключковський, І. Ковалик, А. Нелюба, Л. Пархонюк, М. Плющ, Л. Радомська, Л. Рогозін, Н. Родзевич, С. Рошко, С. Самійленко, О. Селіванова, І. Тараненко та ін.). Структурно-семантичні та функційно-стилістичні особливості апозитивів у художніх текстах окремого письменника як важливий засіб індивідуальної репрезентації дійсності досліджували К. Брітківа, Г. Ващенко,

І. Данилюк, С. Єрмоленко, Г. Козачук, В. Максимчук, О. Марчук, Л. Мацько, О. Острушко, Л. Підкамінна, О. Поліщук, І. Рабчук, О. Рудь, В. Філінюк, О. Яцук та ін. Прикметно, що на сучасному етапі розвитку неографії оригінальні прикладкові сполуки, з огляду на їх образотворчий потенціал і високу частотність у художньому мовленні, вводять до реєстрів словників індивідуально-авторської лексики.

Мета статті – розкрити семантико-стилістичний потенціал прикладкових сполук як експресивно-виражальних маркерів художніх текстів Сидора Воробкевича (1836–1903) – видатного українського письменника Буковини, який здобув визнання як талановитий поет, прозаїк, драматург, педагог, просвітник, громадський діяч, фольклорист та композитор. Різновекторна діяльність митця – освіченої та інтелігентної людини, великого українського патріота, невтомного борця за українське слово, видатного подвижника національної культури – відіграла важливу роль у становленні нової української літературної мови на народній основі на Буковині в другій половині XIX ст. [5]. Лінгвістичне осмислення художньої мови С. Воробкевича оперте на автентичну джерельну базу – найповніше на сьогодні тритомне видання, упорядковане О. Маковеєм [9]. Тритомник укладено на основі рукописів, що дає підставу вважати тексти автентичними (цитуючи, дотримуємося правописної системи видання; у дужках вказуємо номер тому і сторінки). Предмет опису – іменникові апозитивні словосполучення з дефісним написанням.

Виклад основного матеріалу. Традиція використання прикладкових структур у художньому тексті, як відомо, сягає джерел усної народної творчості. Фольклоризми як знаки національної культури – одна з визначальних рис ідіостилю С. Воробкевича. Біографічні факти красномовно засвідчують: з юних років він захоплювався українською народною піснею, заповзято збирав народну творчість, випишував фольклорні конструкції і радо вплітав їх у художній текст. Захоплення буковинським фольклором, копітке вивчення народних пісень та мелодій були поєднані з увагою письменника до видання фольклорних матеріалів, студіювання доступних йому збірників народних пісень. В одному з листів митець зазначав: «збірники пісень /.../ стоять в моїм невеличкім книжкоскладі за рядом, порох не припав їх, сто раз я їх читав, учився – і характер нашої народної пісні так серцу присвоїв, що лиш в тім тоні співати знає і борше заніміє, як его лишитьсья»

[6, с. 547]. Збирання українського фольклору уможливило пізнання світогляду його творців, культури народу, його історії і мови, стимулювало оригінальну авторську естетику. Вслухаючись у народні пісні, заглиблюючись у світ пісенних мотивів і образів, С. Воробкевич розвивав під їхнім впливом своє художнє мислення, сприймав красу народної пісні, а її ліризм переніс у мову своїх творів, використовуючи живе народнопісенне слово, народнопоетичну образну систему в пошуках індивідуальних засобів художнього мовлення. Спорідненість поетичного слова з фольклором – одна з маркувальних ознак ідіостилю митця.

Дух народної творчості помічаємо з перших сторінок і простежуємо в усіх творах письменника, він осмислює та відображає фольклор в усталених поетичних формулах, репрезентованих мовними засобами різних мовних рівнів. Яскравий приклад фольклорної традиції в ідіостилі С. Воробкевича – широке уживання прикладкових словосполучень, що їх витлумачують як «виразні структури художнього синтаксису пісні, у якій виявляються такі його риси, як прагнення до економності, стислості вислову» [4, с. 171]. Опираючись на традиційні апозитивні структури, письменник уживає низку художніх прикладок, чимало з яких мають стійкий характер виражених ознак, притаманних народній пісні, пор.: *Мабуть Івга марень-зілем вмивала ся* (II, с. 5); [Третій легінь:] *Нашим поконвічним лісом-пралісом потішитись, з місяцем-перекроєм і зорями побалакати...* (III, с. 124); *Шабельками брязчали, вражі голови стикали, вовків-сіроманців татарским трупом годували* (II, с. 254). Такі конструкції виконують важливу синтаксично-ритмічну функцію, наближаючи мову художнього тексту до мови народних дум та пісень.

Апозитивні конструкції відіграють важливу роль у формуванні художнього тексту як «важливий і традиційний для української поезії спосіб образної маніфестації дійсності, одна зі складових характерної для неї в цілому і зокрема поетичної моделі» [7, с. 218]. У мові творів С. Воробкевича фіксуємо прикладкові структури кількох типів: 1) з препозитивним (*місяць-перекрій* (III, с. 124), *вдова-пряха* (II, с. 289), *щука-риба* (II, с. 167) чи позитивним (*марень-зілля* (II, с. 5), *камінь-мури* (I, с. 72), *тупиця-сокира* (II, с. 169) означуваним компонентом, напр.: *Доглядав їх син бідної вдови-пряхи Ірини Козубчихи* (II, с. 289); *Тут я собі гарний огничок розклав, щуку-рибу зварив* (II, с. 167); *...нишком заплачу, бо тут є лиш камінь-мури, а любви не бачу* (I, с. 72); 2) із семантично рівноправними іменниками, що перебувають у синоні-

мічних чи асоціативних відношеннях (побудовані як парні зближення сумарної семантики): *добро-гроші* (II, с. 119), *слава-доля* (I, с. 77), *правда-воля* (I, с. 353), *слава-воля* (I, с. 353), *щастя-талан* (III, с. 190), *рай-весна* (I, с. 197), *гори-скали* (III, с. 124), пор.: *І пішов молодий Циган у світ широкий добра-гроший* набувати (II, с. 119); *Хочем степом погуляти, слави-волі* добувати (I, с. 353); [Тетяна:] *Закопав-єсь щастя-талан своєї рідної дитини* (III, с. 190).

Фольклорне походження складних асоціативних конструкцій у мові С. Воробкевича увиразнюють синонімічні структури, семантично зближені компоненти яких утворюють типові фольклорні образи, напр.: *буря-вихор* (I, с. 381), *горе-смуток* (I, с. 84), *друг-товариш* (II, с. 184), *думки-гадки* (II, с. 257), *переляк-страх* (II, с. 293), *пільма-темрява* (II, с. 218), *полум'я-пожар* (I, с. 203), *султан-цар* (II, с. 21), *сурми-труби* (I, с. 32), *чудо-диво* (II, с. 272), напр.: *Невимовний переляк-страх* обняв Козьму (II, с. 293); *Дурень той, що проживає в горю-смутку вік цілий!* (I, с. 84); *...оттак я собі думала, думками-гадками по-під небеса, як той гордий орел, літала* (II, с. 257). Поєднання двох синонімів, на думку О. Пономарева, «є першим ступенем їх ампліфікації», тому сконструйовані в такий спосіб складні слова «зберігають образність та емоційність» [8, с. 141]. Складні номінації, безпосередньо почерпнуті з фольклорної мови чи створені за її словотвірним зразком, забарвлюють художню мову С. Воробкевича народнопісенним колоритом, надають їй особливої емоційної та образної виразності.

У художньому тексті апозитивні конструкції виконують важливу зображувальну функцію, даючи змогу авторові яскравіше змалювати образ, підкреслити його найхарактерніші риси. С. Воробкевича продуктивно уживає складні сполуки, у яких означуваний іменник є основною назвою, а прикладка уточнює, конкретизує, деталізує її, як-от: *великан-птаха* (II, с. 170), *задуха-недуга* (II, с. 175), *гуцули-стрільці* (III, с. 24), *пісня-коломийка* (I, с. 342), напр.: *...стало мені якось тяжко у грудях, якась вража задуха-недуга в печінки влізла* (II, с. 175); *Нараз пісню-коломийку собі заспівав і пекучий біль із груди словом виливав* (I, с. 342). Такі засоби мовної виразності експресивізують художній текст, допомагають стисло й точно передати думки та почуття майстра слова.

Особливої експресії надають художньому текстові складні номінації з яскраво задекларованою оцінною семантикою, що увиразнюють художнє мовлення автора, виражаючи його позитивне чи

негативне ставлення до реального чи абстрактного адресата. Зображувально-оцінні конотації містить іменник, що функціонує як прикладка. Лексеми із негативно оцінною семантикою позначені стилістично зниженим забарвленням, передають зневажливе, деколи іронічне ставлення, викривають брехливість, хитрість, підлабузництво, злодійство, напр.: *Сей хитрун-плюгавець водно мостив ся до панни Вероніки, солодкими словами не дорожив, супокій дівочого серця збаламутив* (II, с. 196); [Клим:] *Жив, як хитрун-ошуканець* (III, с. 242); [Катерина:] *Пек тим плюгавцям-брехунам!* (III, с. 13); [Ксеня:] *Хвастун-лизун, де чарка, там перший!* (III, с. 155); [Праць:] *То мої вороги, обмовниці-брехунки яму під мною копали* (III, с. 120); [Гафія:] *Божу церкву нехрист-горлоріз обдер; він лише розбійництвом жив, а який тато, такий син* (III, с. 219); *...з бісурманом-яничаром буду воювати, і за правду, християнство голов покладати* (II, с. 268). Номінації з позитивно оцінною семантикою позначені відтінком ніжнього, прихильного, співчутливого ставлення автора до своїх персонажів, яким довелося пережити чимало страждань, як-от: *Роздавали їм па трони, смертельні набой, – тихо під паху їх брали жовніри-герої* (I, с. 341); *Хоть ви милі, сині гори, і та полонина, – утоплю ся в Чорнім морі, Гуцул-сиротина!* (I, с. 232); *Вертаю до тебе, моя карпатска Верховино, бідний каліка-сирота, без роду, без притулку...* (III, с. 75). Препозиція прикладки підсилює емоційне забарвлення такої складної номінації, фокусує увагу читача власне на додатковій експресивно-оцінній характеристиці.

Показником словесно-художньої майстерності митця слова є вправне уживання апозитивних сполук з порівняльною семантикою, побудованих на основі образних асоціацій, напр.: *Сині хвилі-гори стогнуть під майками* (I, с. 258); *Смуток повились щити-рокити, обіч і доли, ліси і бори* (I, с. 144). Об'єктом порівняння нерідко виступають слова, що їх уналежнено до фольклорних символів і знаків національної культури – назви птахів, небесних світил тощо, пор.: *Але тут надлетіли єго товариші-соколи, обняли і цілували єго* (I, с. 143); *– Се не правда, ще ти вже сивий дід; ти все ще орел-молодець* (II, с. 237); *В мого хлопця очи-зорі як не наглядати!* (I, с. 218); *О півночи, як князь-місяць лячно ме світити* (I, с. 76).

Емоційно-експресивну роль іменникових апозитивних структур у художньому тексті увиразнює використання зменшено-пестливих суфіксів в одному чи в обох компонентах, як-от: *Знаю я, чому щебечеш на стрісі раненько, ластівочко*

чорнокрила, **дружино-серденько!** (I, с. 32); *Мов сестриця-жалібниця березонька гне ся* (I, с. 369); *Я б слухав того співу цілісінький мій вік, **дзвіночка-голосочка Марійки із Розтік!*** (I, с. 191).

Семантико-стилістичний потенціал прикладок у художньому тексті достатньо широкий. У творах С. Воробкевича широко уживаються різноманітні за семантикою прикладкові субстантиви. Найбільш продуктивними є апозитивні словосполучення, у яких іменникове означення влучно й експресивно характеризує осіб за різними ознаками, як-от:

1) за зовнішнім виглядом і вдачею: *козир-дівка* (II, с. 209), *кряля-дівчина* (I, с. 159), *лялечка-княгиня* (II, с. 375), *козак-парубок* (III, с. 147), *козак-молодець* (II, с. 308), напр.: *Над Прутом у лузі не місяць зійшов, то хлопець до **кралі-дівчини** прийшов* (I, с. 159); *...гарний чепурний **козак-молодець** з чорним вусиком, гнучким станом, з очима* (II, с. 308);

2) за майновим станом (переважають характеристики багатіїв): *тазди-гуцули* (II, с. 286), *дуки-гуцули* (II, с. 286), *дукар-богач* (III, с. 105), *дука-воевода* (II, с. 250), *дука-богатыр* (III, с. 216), напр.: *Тепер таких маючих **газдів-Гуцулів** і зі свічкою не знайти на цілій рускій Гуцульщині* (II, с. 286); [Олекса:] *Він **дукар-богач**... у него безліч усього!* (III, с. 105);

3) за соціальним станом: *бранці-невольники* (II, с. 22), *пани-шляхтичі* (II, с. 311), *хлопи-мужики* (II, с. 311), напр.: *Проживало там більше **панів-шляхтичів**, ніж тих простих **хлопів-мужиків*** (II, с. 311);

4) за родом занять: а) вівчарство: *чабан-ватага* (III, с. 63), *чабан-вівчар* (III, с. 72), *чабани-гуцули* (II, с. 29), *наймит-чобан* (II, с. 289), напр.: [Марійка:] *Я кряля, а ти **чабан-вівчар**, на три милі бриндзею чути...* (III, с. 72); ***Чабани-Гуцули** з верховини, з полонин у села опускалися* (II, с. 29); б) музика: *калфа-проводир* (II, с. 225), *музиканти-лавтарі* (II, с. 225), *сліпець-гусяр* (II, с. 66), *скрипник-музик* (II, с. 221), *лавтар-кобзар* (II, с. 226), напр.: *Оттакий то був собі славний волоокій **калфа-проводир** сучавських **музикантів-лавтарів*** (II, с. 225); *...о сім споминає нам не один **сліпець-гусяр** у своїх протягливих піснях* (II, с. 66); в) чаклунство: *циганка-ворожка* (II, с. 276), *ворожка-чарівниця* (III, с. 207), *знахор-ворожбит* (II, с. 309), напр.: [Ксеня:] *...чи **ворожка-чарівниця** нас любистком, чи зіллячком «люби мене» напоїла* (III, с. 207);

5) за належністю до військових об'єднань: *козак-запорожець* (II, с. 134), *турки-яничари* (II, с. 23), *гайдамаки-опришки* (III, с. 107), *ватажко-гайда-*

мака (III, с. 34), напр.: ***Козак-Запорожець** грає на кобзі* (II, с. 134); [Олекса:] *Преці не піду у **гайдамаки-опришки!*** (III, с. 107);

б) за ступенем спорідненості, свояцтва, товаришування: *дівчата-подруги* (II, с. 13), *товариші-побратими* (II, с. 23), *товаришки-посестриці* (II, с. 217), *братці-товариші* (II, с. 23), *друже-брате* (II, с. 111), *товариші-браття* (I, с. 261), напр.: *Скоро то **товариші-побратими** зачувають, зараз на поміч прибувають* (II, с. 23); – *Гей, **братці-товариші!** – кричить Степан, – на поміч прибувайте!* (II, с. 23). За допомогою прикладок письменникові вдається яскравіше змалювати образ, увиразнити його найхарактерніші риси, економно подати важливу інформацію про особу.

Окрім образної характеристики персонажів, у досліджуваних текстах фіксуємо апозиції, що характеризують:

а) світ флори та фауни: *сон-трава* (I, с. 177), *соловій-пташина* (I, с. 236), *вовки-сіроманці* (II, с. 254), *пташки-щебетушки* (II, с. 11), *рогач-олень* (II, с. 289), напр.: *Гуцульскою стрільбою з довгою цівкою він повалив випадково не одну серну, не одного **рогача-оленя*** (II, с. 289);

б) власні географічні назви: *Буковина-родинонька* (I, с. 25), *Буковина-ненька* (III, с. 75), *ріка-Дунай* (I, с. 268), *Карпати-верховини* (I, с. 371), напр.: ***Буковино-ненько**, ходив я світом вишир і впоперек, бачив не одну красу, не одно чудо, але пари тобі нігде не знайшов!* (III, с. 75); *У **Карпатах-верховинах** раз гаразд ся жило, та давно добро і щастє Чоремшом поплило* (I, с. 371);

в) абстрактні поняття, що перебувають у асоціативних зв'язках: *горе-трута* (I, с. 113), *світи-чужини* (II, с. 70), напр.: – *Як же мені жартувати, веселою бути, коли в мене у серденьку повно **горя-трути*** (I, с. 113);

г) конкретні предмети: *ножик-чепілик* (I, с. 63), *ріжок-табакерка* (I, с. 63), *сплави-дараби* (II, с. 395), *хустина-намітка* (II, с. 213), *шабля-карабелька* (II, с. 312), напр.: *Правда, скотили стару ялицю, та не до трачки, але над беріг бистрого Черемоша, і звязали її з рідними сестричками у величезні **сплави-дараби*** (II, с. 395); *Невірний нещасну змудрував, супокій серця на віки знищив, дівочі коси на сьміх людській **хустиною-наміткою** покрив* (II, с. 213); *Таких сіл, засіяних такою голотою, найде ся у нас з-кільканайцять; в них кождий другий чоловік лицар, розуміє ся без острогів і **шаблі-карабельки*** (II, с. 312). Апозитивні словосполучення конкретизують уявлення про певний художній образ, влучно, емоційно й експресивно характеризуючи його.

Маркувальною ознакою художніх текстів С. Воробкевича є уживання регіональних мовних елементів, у т.ч. й у структурі прикладкових конструкцій. Манері письменника властиве поєднання загальноживаних іменників з діалектними, що передають локальні особливості мовлення буковинців другої половини ХІХ ст., відбивають основні риси говірок південно-західного наріччя, а саме буковинських та гуцульських, пор.: [Семен:] *Він легінь-товариш, що йому пари нема, а до того такий стрілець, що другого шукай* (ІІІ, с. 43); *Підперізував ся Амброзій крамским поясом; а зза пояса висіла різнобарвна хустка-ширинка* (ІІ, с. 63); *Застелила панна Катруся стіл, поклала хліб і бриндю, а старий Хома приніс здорову фляшку нежурниці-горівки і став мене честувати* (ІІ, с. 53); *...мужик збіднів, а заможнійший морить свій ум клятою брагою-горівкою* (ІІ, с. 227); *...мемо в купці розмовляти, зіле-травку ту щипати* (ІІ, с. 224); *Про оленя і серну, про гогота-когута й орябку сьогодні хіба лише в казках споминають* (ІІ, с. 285); *...маржсини-худібки було в них більше ніж в цілому селі* (ІІ, с. 285); *...маржсини-худібки було в них більше ніж в цілому селі* (ІІ, с. 285); *На сю пляц-музику сходила ся вся Дорна: і мунтяни-селяни і інтелігенція, і хорі, і здорові* (ІІ, с. 225). Іменники-юкстапозити, до складу яких входять діалектні лексеми, крім номінативної та стилістичної функції, виступають яскравим засобом зображення повсякденно-побу-

тової культури буковинських гуцулів – головних персонажів художніх творів С. Воробкевича.

Висновки. Апозитивні словосполучення – присутній мовно-виражальний засіб художнього тексту, що репрезентує майстерність письменника експресивізувати цілісні образи, влучно й сконденсовано виражати думку відповідно до авторських інтенцій. Семантично розлогі прикладкові конструкції в художньому тексті виступають емоційно-експресивним засобом словесної номінації, образно маніфестують дійсність, сконденсовано позначаючи і характеризуючи різноманітні реалії матеріального, культурного та духовного життя, а також виконують важливу синтаксично-ритмічну функцію.

Аналіз прикладкових сполук, зафіксованих у мові творів С. Воробкевича, засвідчує їх фольклорний характер. Іменникові складні номінації з дефісним написанням, почерпнуті з фольклорної мови чи створені за їх словотвірним зразком, функціують як канонічні мовноестетичні знаки, надаючи художньому тексту народнописанного колориту, емоційної насиченості, образної виразності, й водночас постають виразником національного мовомислення автора, маркером його словесно-художньої майстерності. Перспективи подальших досліджень вбачаємо в дослідженні специфіки поширених і відокремлених прикладок як важливого елемента творення образності художніх текстів С. Воробкевича.

Список літератури:

1. Азарова Л. Є. Складні слова в українській мові : структура, семантика, концепція «золотої» пропозиції : монографія. Вінниця, 2000. 222 с.
2. Вихованець І. Р. Прикладка. *Українська мова: Енциклопедія* / редкол.: Русанівський В.М. (співголова), Тараненко О.О. (співголова) та ін. 2-ге вид., випр. і доп. К. : Вид-во «Українська енцикл.» імені М.П. Бажана, 2004. С. 524–525.
3. Данилюк Н. Апозитивні словосполучення в поезії Дмитра Павличка: тропейні функції. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство*. Тернопіль: ТНПУ, 2011. Вип. 2 (19) 2008-1 (20) 2011. С. 101–111.
4. Данилюк Н. Поетичне слово в українській народній пісні : монографія. Луцьк : Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2010. 511 с.
5. Кульбабська О. В., Шатілова Н. О. «*Пишу, як серце диктує...*» (Ідіостиль Сидора Воробкевича) : [монографія]. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 456 с. (Мовні скарби Буковини).
6. Лист С. Воробкевича до Д. Танячкєвича [на Буковині 1865 р.] // Воробкевич С. Твори / [упор., підгот. текстів, вступ. ст. та приміт. М. Г. Івасюка]. Ужгород : Карпати, 1988. С. 547.
7. Пархонюк Л. Субстантивна апозиція як один із способів образної маніфестації дійсності в українській поезії. *Gatunki mowy i ich ewolucja. T 1. Mowy piękno wielorakie*. Katowice: Wyd-wo Uniwersytetu Śląskiego, 2000. S. 217–225.
8. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови : підручник. Тернопіль, 2000. 248 с.
9. Твори Ізидора Воробкевича / [упоряд. О. Маковей, за ред. Ю. Романчука]. Львів : Вид-во товариства «Просвіта»: Т. 1 : Поезії. 1909. 420 с.; Т. 2 : Оповідання. 1911. 412 с.; Т. 3 : Драматичні твори. 1911. 421 с. (Руська письменність).

Shatilova N. O. A POSITIVE CONSTRUCTIONS AS MARKERS OF THE EXPRESSIVISATION OF ARTISTIC TEXT (based on the works of Sydir Vorobkevych)

The article reveals the semantic and stylistic potential of appositive constructions as expressive markers of S. Vorobkevich's artistic texts. Noun appositive word combinations are a dominant feature of the syntactic organization of the writer's works, whose idiostyle was formed under the influence of folklore and colloquial elements. Constructions with a pre- and postpositive signified component, as well as structures with semantically equal nouns in synonymous or associative relations, demonstrate the influence of folklore tradition on the artist's idiostyle. Complex nominations, directly taken from folklore or created according to their word-formative model, appear as canonical language-aesthetic signs that give the artistic text a folk song color, emotional and figurative expressiveness, and at the same time reveal the color of the author's national language thinking. Appositions with evaluative and comparative semantics express the artistic text, expressing a positive or negative author's assessment, giving the expression ironic and mocking connotations. Appositions characterize persons (by appearance and character, by property and social status, by type of occupation, by membership in military associations, by the degree of kinship, etc.), the world of flora and fauna, proper geographical names, abstract concepts and concrete objects. They succinctly and accurately convey the thoughts and feelings of the master of words, specify the idea of a certain artistic image, aptly characterize the various realities of the material, cultural and spiritual life of Ukrainians. Juxtaposed nouns, which include dialect lexemes, are a means of depicting the everyday culture of the Bukovyna Hutsuls – the main characters of S. Vorobkevich's artistic texts.

Key words: artistic application, appositive phrases, expressiveness, artistic text, linguistic means of expression, folklorism.